

# HÖGSTA DOMSTOLENS BESLUT

Mål nr

meddelat i Stockholm den 29 december 2004

T 4675-01

KLAGANDE

WM

Ombud: advokaten SG

MOTPART

Länsförsäkringar Stockholm, 502002-6265, 173 82 STOCKHOLM

Ombud: försäkringsjuristen UB

SAKEN

Försäkringsersättning

ÖVERKLAGADE AVGÖRANDET

Svea hovrätt, avd. 11, dom den 23 november 2001 och beslut den 3 maj 2001  
i mål T 2200-00

---

HÖGSTA DOMSTOLENS AVGÖRANDE

Högsta domstolen förklarar dels att WM borde ha fått åberopa läkarintyg  
av IG och NTs utan sådana begränsningar som anges i hovrättens beslut

den 3 maj 2001, dels att WM borde ha fått åberopa IGs och NTs vittnesuppgifter även till den del de grundar sig på undersökningar av WM som utförts efter tingsrättens dom.

Högsta domstolen undanröjer hovrättens beslut under punkten 1 såvitt gäller de begränsningar som angetts beträffande ovan nämnda läkarintyg, meddelar prövningstillstånd i målet i övrigt, undanröjer hovrättens dom samt visar målet åter till hovrätten.

Det ankommer på hovrätten att i samband med målet efter dess återupptagande pröva frågan om ersättning för de rättegångskostnader som uppkommit i Högsta domstolen.

#### YRKANDEN I HÖGSTA DOMSTOLEN

WM har, som det får förstås, yrkat att den av honom i hovrätten åberopade bevisningen tillåts utan begränsningar och att han tillerkänns ersättning med 50 procent av 1.361.250 kr. Han har därtill yrkat att han befrias från skyldigheten att ersätta motpartens rättegångskostnader vid tingsrätten och i hovrätten samt att motparten förpliktas ersätta honom för hans rättegångskostnader vid dessa domstolar med där yrkade belopp.

Länsförsäkringar Stockholm har bestritt yrkandena.

Parterna har yrkat ersättning för sina rättegångskostnader i Högsta domstolen.

Högsta domstolen har meddelat prövningstillstånd dels såvitt avser frågan om WM bort få åberopa läkarintyg av IG och NTs utan sådana begränsningar som anges i hovrättens beslut den 3 maj 2001, dels beträffande frågan om WM bort få

åberopa IGs och NTs vittnesuppgifter även till den del de grundar sig på undersökningar av honom som utförts efter tingsrättens dom. Frågan om meddelande av prövningstillstånd rörande målet i övrigt har förklarats vilande.

## SKÄL

Målet rör rätt till försäkringsersättning med anledning av olycksfallsförsäkring. Tvistefrågan, såvitt här är av intresse, avser i vilken utsträckning försäkrings- tagarens, WMs, arbetsförmåga är nedsatt på grund av olycksfallet. Vid tingsrätten åberopade WM läkarintyg och förhör med de intygande läkarna för att styrka den nedsättning av hans arbetsförmåga som olycksfallet förorsakat honom. I hovrätten åberopade WM dels nya intyg av två av de läkare som hade hörts vid tingsrätten, dels omförhör med dessa läkare. De nya intygen och omförhören åberopades för att i huvudsak styrka samma förhållanden som intygen och vittnesförhören vid tingsrätten skulle styrka, men grundades även på undersökningar av WM som läkarna gjort efter tingsrättens dom.

Hovrätten tillät i sitt särskilda beslut den 3 maj 2001, med hänvisning till 50 kap. 25 § tredje stycket rättegångsbalken, WM att åberopa de nya läkarintygen med den begränsningen att han inte fick använda sig av eller åberopa sådana eventuella nya fynd och ståndpunkter som de undersökande läkarna hittat eller kommit fram till vid undersökningarna av honom efter tingsrättens huvudförhandling i den mån de avvek från deras tidigare ståndpunkter.

I sin dom konstaterade hovrätten att de uppgifter som de av WM åberopade läkarna lämnat i hovrätten om orsakssambandet mellan WMs knäbesvär och olycksfallet syntes grunda sig på resultatet av de förnyade undersökningar som

utförts efter tingsrättens dom. Med hänvisning till sitt tidigare beslut fann hovrätten bevisläget vara sådant att WM inte kunde anses ha gjort klart mer sannolikt att det endast var olycksfallet som föranlett de knäbesvär som hade medfört en nedsättning av hans arbetsförmåga med minst hälften.

I 50 kap. 25 § tredje stycket rättegångsbalken föreskrivs att en part i ett mål, där förlikning om saken är tillåten, i hovrätten till stöd för sin talan får åberopa en omständighet eller ett bevis som inte lagts fram tidigare endast om han gör sannolikt att han inte kunnat åberopa omständigheten eller beviset vid tingsrätten eller han annars haft giltig ursäkt att inte göra det.

Frågan i målet är om de nya läkarintygen och de intygande läkarnas vittnesmål i den del som dessa innehåller uppgifter som grundar sig på de förnyade undersökningarna av WM och som inte framgått i de vid tingsrätten åberopade läkarintygen eller framkommit vid de där upptagna vittnesförhören skall anses utgöra bevis som inte tidigare lagts fram.

Vad som avses med ordet bevis i 50 kap. 25 § tredje stycket rättegångsbalken har inte berörts i förarbetena till bestämmelsen. I propositionen till den senaste ändringen har ändamålet med bestämmelsen angivits vara att förmå parterna att åberopa allt relevant processmaterial i tingsrätten. Rättegångens tyngdpunkt skulle därigenom komma att förläggas i tingsrätten och hovrätten skulle i sin funktion som överprövningsinstans så långt möjligt ha samma underlag för sin prövning som tingsrätten haft. (Jfr prop. 1988/89:95 s. 44 f.)

Ordet bevis förekommer i 42 kap. 6, 7 och 22 §§ rättegångsbalken i betydelsen bevismedel. I dessa bestämmelser regleras därjämte att part skall uppge vad som skall styrkas med beviset, det s.k. bevistemat. Att ordet bevis förekommer i

50 kap. 25 § tredje stycket talar – vid en jämförelse med de nämnda bestämmelserna – för att endast bevismedel avses. En sådan tolkning förefaller strida mot ändamålet med bestämmelsen att processen i hovrätten inte skall omfatta sådant processmaterial som inte varit föremål för bedömning i tingsrätten. Detta kan emellertid inte vara ensamt utslagsgivande.

Inom doktrinen har redovisats olika uppfattningar om hur ordet bevis i 50 kap. 25 § tredje stycket rättegångsbalken skall tolkas. En gemensam uppfattning är att med uttryckssättet att en part åberopar bevis som inte tidigare lagts fram avses att parten åberopar ett nytt bevismedel. Beträffande frågan om bevistemata och bevisfakta skall omfattas av preklusionsregeln finns olika uppfattningar inom doktrinen. (Se Ekelöf-Boman, Rättsmedlen, 11 uppl. 1990 s. 63 f., Fitger, Rättegångsbalken, s. 50:116, Heuman i SvJT 1993 s. 252 ff., Lindell, Processuell preklusion av nya omständigheter eller bevis rörande saken, 1993 s. 240 ff., och Welamson, Rättegång VI, 3 uppl. s. 100.)

Själva omförhören med läkarna som åberopats till styrkande av huvudsakligen samma bevistema som i tingsrätten kan inte anses utgöra nya bevismedel. Frågan är då om förhören med läkarna om de fynd som de gjort under de förnyade undersökningarna kan anses omfattade av preklusionsregeln trots att sådana fynd ryms inom det redan i tingsrätten uppgivna bevistemat.

Mot att tillämpa preklusionsbestämmelsen i ett sådant fall talar att vittnen och andra som talar under straffansvar måste kunna ändra tidigare lämnade uppgifter. Om de inför omförhör i hovrätten blivit mer eller mindre säkra i sina ståndpunkter bör detta komma fram, oavsett om det beror på iakttagelser de gjort efter tingsrättsprocessen eller om det helt enkelt beror på att de haft mer tid till eftertanke. Enbart det förhållandet att ett vittne ändrar sina tidigare lämnade uppgifter

eller att ett vittnesförhör även grundas på iakttagelser som gjorts efter tingsrättsprocessen medför inte att preklusionsbestämmelsen blir tillämplig.

Till följd av det anförda finner Högsta domstolen bestämmelsen i 50 kap. 25 § tredje stycket rättegångsbalken inte vara tillämplig på förhören med läkarna vad avser de uppgifter som baseras på de förnyade undersökningarna. Det saknas då skäl att inte tillåta bevisningen i form av de åberopade läkarintygen.

WM borde alltså ha fått åberopa läkarintygen och de intygande läkarnas vittnesuppgifter utan sådana begränsningar som hovrätten angett. Det överklagade beslutet skall därför undanröjas i denna del. Vidare bör prövningstillstånd meddelas i målet i dess helhet, hovrättens dom undanröjas och målet återförvisas till hovrätten för förnyad handläggning.

\_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

I avgörandet har deltagit: justitieråden Regner, Blomstrand, Lundius (referent), Nyström och Virdesten  
Föredragande revisionssekreterare: Olsson